GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 212. Mercurĭ 7 (19) Noemvre 1884.

Braşovŭ, 6 (18) Noemvre

Cu mare pompă au fostŭ primiţĭ ḑilele acestea, precum scimŭ, Regele şi Regina României de cătră Maiestatea Sa monarchulŭ nostru în Budapeşta. Acésta strălucită şi solemnelă primire, pe lângă aceea că dovedesce esistenţa celorŭ mai amicabile relaţiunĭ între curtea austriacă şi curtea română, mai are încă o importanţă deosebită.

Pentru întâia óră dela inaugurarea dualismului, monarchulŭ nostru a primitŭ în capitala Ungariei pe suveranulŭ unui altŭ statŭ. Până acum tóte primirile oficiale de felulŭ acesta, chiar şi primirile ambasadorilorŭ statelorŭ străine, se făceau numai în Viena. Foile unguresci s'au plânsŭ de repeţite orĭ, că Peşta este cu totulŭ ignorată ca şi când ea n'ar fi a doua capitală a monarchiei. Ei bine, acum li s'a împlinitŭ dorinţa. In capitala ungară au fostŭ primiţĭ cu ceremonialulŭ obicĭnuitŭ Suveranii României şi la prânḑulŭ de galǎ, ce s'a datŭ în Buda în onórea lorŭ, a putută luá parte de astădată domnulŭ Tisza împreună cu dómna Tisza.

Este semnificativŭ, că primulŭ suveranŭ alŭ unui statŭ, care fù primitŭ cu onorurĭ regale în Peşta, a fostŭ Regele României, semnificativŭ póte şi pentru situaţiunea actuală politică şi pentru relaţiile de faţă ale monarchiei nóstre cu statulŭ vecinŭ românŭ.

A fostŭ, se'nţelege, numai o simplă întêmplare, că tocmai pe când Regele Carolŭ se aflá în Peşta, foile de acolo îşĭ esprimau mulţumirile lorŭ pentru declaraţiunea, ce a făcut'o ministrulŭ de esterne Kalnoky în delegaţiunea ungară în privinţa relaţiunilorŭ amicale cu România şi pentru cuvintele mustrătóre, ce le-a adresatŭ cu acésta ocasiune „unorŭ agitatori de origine din patria nóstră.“

„Ni se pare fórte potrivitŭ,“ scrise organulŭ oficiosŭ alŭ guvernului salutândŭ sosirea Suveranilorŭ României, „ca tocmai în acésta ḑi, când relaţiunea amicală între monarchia nóstră şi România se esprimă în modŭ invederatŭ prin întêlnirea ambilorŭ Suveranĭ în capitala nóstră, sĕ ne reamintimŭ cuvintele aspre, dér de sigurŭ nu prea severe, ce le-a pronunţatŭ comitele Kalnoky asupra purtărei acelorŭ agitatorĭ.“

Aceeaşĭ fóiă susţinù în ḑiua următóre, că décă pân'acum n'a fostŭ posibilŭ de a se face o „intimă apropiare“ a României *de Ungaria* „greşéla nu a fostŭ a Ungariei.“ „Acum însĕ s'au schimbatŭ lucrurile, căcĭ guvernulŭ românŭ a doveditŭ, că se află în posesiunea mijlócelorŭ de a împiedecá orĭ-ce turburare a bunelorŭ relaţiunĭ cu statele vecine şi că autoritatea lui e de ajunsŭ spre a interḑice elementelorŭ demagogice orĭ şi ce propagandă culpabilă.“

Acesta e modulŭ cum înţelegŭ Ungurii nouĕle relaţiunĭ cu România. Altă este întrebarea cum se înţelegŭ ele în România. Presa guvernamentală păstréză în privinţa acésta cea mai adêncă tăcere, pe cândŭ oposiţiunea susţine prin graiulŭ d-lui Cogălniceanu, că România se află astăḑĭ sub unŭ adevĕratŭ protectoratŭ alŭ Austro-Ungariei, unŭ protectoratŭ mai rĕu deeâtŭ celŭ rusescŭ, de care a scăpatŭ la 1848.

Amintirămŭ numele d-lui Cogălniceanu. Acestŭ distinsŭ diplomatŭ alŭ României, constatândŭ că guvernulŭ austro-ungarŭ a începutŭ a se amestecá până şi în afacerile interióre cele mai intime ale României, şi atingêndŭ memorata declaraţiune a comitelui Kalnoky, puse într'unŭ discursŭ electoralŭ alŭ sĕu întrebarea:

„Ce ar ḑice cancelarulŭ austro-ungarŭ, când unŭ ministru românŭ ar declará în parlamentulŭ românŭ, că *Românii din imperiulŭ poliglotŭ sunt persecutaţĭ şi că speră că guvernulŭ respectivŭ va luá mĕsurĭ de îndreptare?*....“

CRONICA POLITICĂ.

Ḑiarele guvernamentale din Bucuresci, în vederea apropiatelorŭ alegerĭ, au publicatŭ lista candidaţilorŭ partidei guvernamentale în colegiele electorale ale capitalei, punêndŭ pe listă şi pe d. C. A. Rosetti. Ḑiarele oposiţionale şĭ-au esprimatŭ mirarea lorŭ, vĕḑêndŭ între candidaţii guvernamentalĭ pe marele luptătorŭ pentru libertate, care declarase de mai multe orĭ, că nu mai face parte din partidulŭ d-lui I. C. Brătianu. Acum vine şi d. Rosetti şi'şĭ esprimă mirarea sa, în fruntea »Românului« dela 4 Noemvre, că se vede trecutŭ pe listă şi totŭ deodată face următórea declaraţiune:

„Considerândŭ că nu mai amŭ onórea d'a mai fi membru activŭ alŭ nicĭ unei partide; considerândŭ că nicĭ chiar comitetulŭ acelei partide n'a publicatŭ, în numele sĕu, o listă de candidaţĭ; considerândŭ mai cu sémă că, în nicĭ o întrunire publică alegĕtorii n'au adoptatŭ nicĭ o listă de candidaţĭ, înţelegeţĭ cu înlesnire, domnĭ alegĕtorĭ, că, ca cetăţênŭ, nu potŭ, nu trebue sĕ recunoscŭ dreptulŭ unorŭ cetăţenĭ — orĭ câtŭ de însemnaţĭ ar fi ei — d'a cere alegĕtorilorŭ sĕ voteze pe nisce candidaţĭ despre carĭ dînşii n'au fostŭ consultaţĭ în întrunirĭ publice şi pe carĭ, prin urmare, nu i-au confirmatŭ de mai 'nainte şi la timpŭ, prin aprobarea lorŭ. A procede altfelŭ ar fi a adevĕrată poruncă, şi-mĭ place a speră că nicĭ unŭ omŭ, care este şi care merită a fi liberŭ, nu póte votá după poruncă. In orîce casŭ, înţelegeţĭ neapĕratŭ, ca acum chiar décă aş fi mai pututŭ primi mandatulŭ vostru de deputatŭ, acéstă procedere m'ar fi făcutŭ, m'ar fi îndatoratŭ nu numai sĕ nu primescŭ o candidatură pusă în asemenea modŭ, dér încă sĕ şi protestezŭ contra unei procederĭ care este, după mine, atâtŭ de insultătóre pentru toţĭ. Implinindu-mĭ dér datoria d'a protestá, dechiarŭ în modŭ categoricŭ, că nu potŭ primi mandatulŭ de deputatŭ alŭ Bucurescilorŭ, orîcum s'ar da elŭ acum; rogŭ dér cu din adinsulŭ pe orîce alegĕtorŭ, care mai are o schîntee măcarŭ de amiciă şi celŭ puţinŭ cea mai mică considerare pentru mine, d'a protesta contra acestei procederĭ refusândŭ d'a mĕ lovi astfelŭ prin votulŭ sĕu la sfêrşitulŭ carierii mele politice.

*

Turburările din Albania iau dimensiunĭ totŭ mai marĭ şi chiar décă n'ar ameninţá pacea, precum ḑicea deunăḑĭ comitele Kalnoky în delegaţiunĭ, totuşi mai târḑiu ar pute avé óre care influinţă periculósă, căcĭ, întinḑêndu-se statele din peninsula balcanică ar avé multŭ sĕ sufere şi n'ar stá cu mânile în sînŭ, privindŭ indiferente la cele ce se petrecŭ. Nu e tocmai multŭ timpŭ de când am comunicatŭ, că sate întregĭ se jăfuescŭ, se devastéză şi locuitorii se măcelărescŭ de cătră Albanesii revoltaţĭ. Acum o nouă scire din Nişŭ relatéză, că în districtulŭ Veles, escesele Albanesilorŭ se întindŭ totŭ mai multŭ şi că nu mai recunoscŭ nicĭ o autoritate legală. De curêndŭ satulŭ Prapasişte, locuitŭ de creştinĭ, a fostŭ atacatŭ de o trupă de Albanesĭ, carĭ au prefăcutŭ în cenuşa 60 de case, perḑêndu-şi viéţa şi 5 locuitorĭ. Mai inspăimântătóre a fostŭ o altă cétă de 180 de Albanesĭ, carĭ au năvălitŭ în satulŭ Orăştia, prefăcêndu-lŭ mai totŭ în cenuşă şi omorîndŭ 14 locuitorĭ. Spre restabilirea ordinei — de cumva nu va fi şi mai rĕu — s'au trimisŭ trupe turcescĭ.

Raportulŭ comisiunei delegaţiunei ungare pentru afaceri esterne.

In urma declaraţiunilorŭ comitelui Kalnoky, ministrului de esterne, comisiunea ungară 'şĭ-a făcutŭ raportulŭ sĕu, care constată că politica ministerului de esterne urmăresce două scopurĭ: *de a face pe câtă va fi cu putinţă sĕ se bucure monarchia de bine cuvêntările păcii;* 2, *în casŭ de turburare a păcii, monarchia nu e avisată eschisivŭ la propria sa putere.* Basa acestei politice prin urmare o formézǎ *strînsulŭ raportŭ amicalŭ cu Germania, care n'a suferitŭ în nicĭ unŭ punctŭ nici o schimbare.* Speranţa aceea, că intima amiciţiă dintre Austro-Ungaria şi Germania trebue sĕ esercite o puternică putere de atracţiune asupra tuturorŭ acelorŭ state, care dorescŭ menţinerea păcii, s'a împlinitŭ. După asigurarea ministrului de esterne, s'a tratatŭ la Skiernevice, fără sĕ se fi făcutŭ vre-unŭ actŭ insrisŭ, nu numai pentru singuratice eventualităţĭ concrete, ci şi pentru o înţelegere principială şi pentru o astfelŭ de armoniă în vederĭ şi nisuinţe, în puterea cărora cele trei marĭ puterĭ vorŭ face se valoreze în deplină mĕsură influinţa lorŭ morală, cu scopŭ d'a se asigura în tóte părţile pacea europénă şi d'a se consolida totŭ mai multŭ starea basată pe tractatele esistente.

Relaţiunile monarchiei cu celelalte state n'au fostŭ alterate întru nimicŭ prin întêlnirea dela Skiernevice. Astfelŭ cu Italia continuă a esista cordiala şi amicala alianţă. Nu cu mai puţină satisfacţiune a luatŭ comisiunea la cunoscinţă, că *între monarchiă şi regatulŭ Sêrbiei esistă raporturĭ cordiale*, precum *şi că guvernulŭ României întêmpină cu cea mai binevoitóre prevenire silinţele ministeriului de esterne austro-ungarŭ, îndreptate spre stabilirea celorŭ mai satisfăcĕtóre şi amicale relaţiunĭ.* In fine comisiunea recunósce, că şi atitudinea Muntenegrului a luatŭ unŭ caracterŭ amicalŭ. Cu privire la Turcia, care nu 'şĭ-a împlinitŭ îndatoririle sale conformŭ tractatului, de a construi partea aceea din căile ferate orientale ce cade pe teritoriulŭ turcescŭ, comisiunea 'şĭ esprimă convingerea, că ministeriulŭ de esterne şi în acéstă direcţiune 'şĭ-a făcutŭ datoria şi după asigurarea comitelui Kalnoky Turcia va fi constrînsă sĕ esecute acele căi. Comisiunea comptéză şi pe aceea, că în privinţa tractatului relativŭ la tarife guvernulŭ turcescŭ va recunósce dreptele pretenţiunĭ ale monarchiei. Totŭ astfelŭ se speră, că relaţiunile comerciale cu Grecia se vorŭ regula printr'unŭ tractatŭ comercialŭ.

Bugetulŭ ministerului de culte şi instrucţiune.

Comisiunea financiară a camerei deputaţilorŭ a desbătutŭ în şedinţa dela 11 Noemvre n. bugetulŭ ministerului cultelorŭ şi instrucţiunei publice.

Referentulŭ Alex. Orssagh espune bugetulŭ în punctele sale principale şi anume s'au preliminatŭ: cheltuelĭ ordinare 5.515,231 fl.; pensiunĭ 145,960 fl.; cheltuelĭ curente 138,452 fl.; investiţiunĭ 148,025 fl. totalŭ 5.948,668 fl. Veniturile ordinare: 535,739 fl.

La titlulŭ administraţiunea centrală se mărescŭ banii de cuartierŭ a doi funcţionarĭ dela 300 fl. la 400 fl.; apoi se crează postulŭ unui alŭ treilea consilierŭ ministerialŭ, dér se desfiinţéză postulŭ unui consilierŭ de secţiune. Acéstă schimbare e împreunată cu unŭ adausŭ de 1078 fl.

Al. Hegedüs întrébă, că ce necesitéză crearea postului de consilierŭ ministerialŭ şi desfiinţarea postului de consilierŭ de secţiune.

Ministrulŭ Trefort ḑice, că ar pute spune multe despre motivele acestei mĕsurĭ, dér se mulţămesce a aminti, că lucrările s'au înmulţitŭ în modŭ considerabilŭ, pe cândŭ statulŭ personalului a rĕmasŭ totŭ celŭ vechiu. Motivulŭ principalŭ e, că lucrândŭ cineva 30 de anĭ, fără a avea prospecte de înaintare, 'şĭ perde pofta de lucru. Uneorĭ trebue negreşitŭ şi împrospĕtate puterile de lucru, şi décă în ministerŭ nu suntŭ puterĭ speciale pentru o specialitate óre-care, atuncĭ trebue sĕ s'aducă din afară astfelŭ de puterĭ speciale. Aşa s'a întêmplatŭ şi dênnăḑĭ. Diferenţa în cheltuelĭ este fórte mică. Mi-

nistrulŭ nu se bucură de statŭ personalŭ nare și nicĭ nu cere înmulțirea lui, décă nu e constrînsŭ la acésta.

Max Falk: Actualulŭ ministru 'șĭ-a câștigatŭ pe întregŭ têrêmulŭ culturei patriotice merite atâtŭ de marĭ și aceste merite se recunoscŭ și de amici și de dușmanĭ încâtŭ oratorulŭ votéză schimbarea propusă de ministru în administrațiunea centrală fără nicĭ o observare, cu atâtŭ mai multŭ, că ea nu e împreunată cu marĭ cheltuelĭ.

Madarass nu votéză schimbarea. Elŭ cere să se publice unŭ raportŭ amĕnunțitŭ despre starea educațiunei poporului și a instrucțiunei publice, înainte de desbaterea bugetului.

Ministrulŭ Trefort 'șĭ esprimă părerea de rĕu, că raportulŭ n'au apărutŭ încă. Afacerea e împreunată cu multe greutățĭ interne, pe care nu le amintesce din causa referințelorŭ nóstre confesionale. — Se votéză.

La titlulŭ consiliulŭ instrucțiunii țĕrii se preliminéză unŭ plus de 300 fl. banĭ de cuartirŭ ai secretarului. După câteva vorbe schimbate, se votéză împreună cu mărirea salarielorŭ directorilorŭ studielorŭ superióre de 2500 fl. și cu înlocuirea respectivilorŭ canceliștĭ prin diurniștĭ.

La titlulŭ inspectorii scolarĭ, Hegedüs declară acéstă instituțiune ca neamĕsurată scopului. In provincià inspectorii scolari nu facŭ nimicŭ decâtŭ béu vinulŭ. Elŭ e de părere ca în aceste posturĭ sĕ se numéscă profesorĭ meritațĭ și cercurile de inspecțiune sĕ se reducă.

Ministrulŭ Trefort admite, că între inspectorii scolarĭ sunt și ómenĭ mai slabĭ. Dér elŭ îi ia de unde 'i găsesce, mai alesŭ din cercurile preparandiei, cu tóte aceste elŭ nu ignoréză nicĭ pe profesorĭ. De altmintrelea inspectorulŭ scolarŭ are de a face cu totŭ felulŭ de autorităţĭ și unŭ institutŭ dela scóla poporală n'ar puté desvolta acea autoritate, ce este necesară mai cu sémă fată cu cicălelile confesionale.

Horanssky dice, că trebue reformată câtŭ mai curêndŭ întréga administrațiune și e în contra înmulțirii inspectoritorŭ scolarĭ.

Ministrulŭ Trefort încă crede, că reforma administrațiunii e atâtŭ de necesară, încâtŭ nu se mai póte amâná. — Se votéză.

La titlulŭ institutele de învĕțĕmêntŭ, Madarass vorbesce despre a treia universitate a țĕrii.

Ministrulŭ Trefort încă o ține de necondiționatŭ necesară. Numai starea financiară a împedecatŭ resolvarea acestei cestiunĭ. Prin înființarea ei ar dispărea și lipsa de medicĭ militarĭ. Și în privința academiilorŭ de dreptŭ sĕ lămurescŭ părerile. Afară de cea din Debreținŭ nicĭ una nu numĕră peste 100 de ascultătorĭ. Asta'i o risipă de banĭ. Décă ministrulŭ ar primi împuternicire, într'o jumĕtate de anŭ ar înființa universitatea.

Adausulŭ cererei pentru universitatea din Pesta e de 39,952 fl. Ministrulŭ Trefort observă, că la fiecare universitate germană se află câte unŭ curatorŭ, pe când aci se ocupă cu aceste lucrărĭ rectorulŭ, care nu se pricepe de locŭ cu conducerea. Elŭ e în tractare cu universitatea, dar acésta nu vré sĕ lase nimicŭ din autonomia ei. Totușĭ speră că lucrulŭ se va resolva.

La titlulŭ scóla de eserciţiu a scólelorŭ medii din Pesta, Trefortŭ dice că e adevĕrată risipă cu localurĭ închiriate. Cu unŭ împrumutŭ de 5% s'arŭ puté construi câteva case.

Hegedüs face atentŭ pe ministrulŭ, că părinții suntŭ nemulțămițĭ cu acestŭ gimnasiu modelŭ, lipsitŭ de orĭ-ce disciplină. Copii suntŭ lăsațĭ în voia lorŭ și neglĭgeațĭ.

Ministrulŭ Trefortŭ dice, că institutulŭ acesta face progrese, dar décă vré sĕ aibă profesorĭ bunĭ, atuncĭ trebue întrodusŭ sistemulŭ francesŭ: scóla normală. Promite că va cerceta cestiunea și că e posibilŭ sĕ se întroducă unŭ nou sistemŭ, décă va trăi.

Darday și Busbach încă dicŭ, că suntŭ o mulțime de plângerĭ în contra acestei scóle, dar sĕ mulțămesce cu promisiunea ministrului.

La titlulŭ Universitatea din Clușŭ, ministrulŭ comunică, că acéstă scólă superióră sĕ desvóltă frumosŭ. Studenții suntŭ silitorĭ și esistă o comunicare nemijlocită între profesorĭ și ascultătorĭ.

Hegedüs dice că acéstă scólă superióră e fórte importantă și din punctulŭ de vedere alŭ naționalitățilorŭ. Ea ar trebui sĕ esercite o mai mare putere de atracțiune și asupra locuitorilorŭ de limbĭ streine ai Ardélului, spre care scopŭ trebue sĕ se întocméscă și mai bine.

Darday laudă progresele universitățli și îi pare rĕu că suntŭ puținĭ ascultătorĭ; elŭ e de părere, că guvernulŭ ar puté sĕ dea o parte din stipendii la ascultătorĭ de la aceea universitate, de órece cu unŭ stipendiu de 300 fl. póte cineva trăi acolo.

Ministrulŭ promite, că va îngriji pentru ridicarea acestei universitățĭ. Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ academia din Sibiiu întrébă Darday, décă academiile confesionale se vorŭ desființa.

Ministrulŭ declară, că aceste academii deja de multŭ arŭ fi încetatŭ, décă ar atêrna de elŭ acésta. De altmintrelea elŭ speră în interesulŭ publicŭ, că cestiunea mai curêndŭ séu mai târdiu se va resolva.

La titlulŭ subțiunarea de scóle medii, Hegedüs cere lămurirĭ în afacerea scólei reale din Waag-Neustadl.

Ministrulŭ Trefort observă, că acéstă scólă se întreține din banĭ dotațĭ și de către comună. Acéstă scólă e importantă din causa Slovacilorŭ din împrejurime. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ preparandiele de profesorĭ observă referentulŭ, că ministrulŭ propune mărirea lefurilorŭ profesorilorŭ. Pentru cuartirŭ se dă numai câte 100 fl. o sumă cu care nu se póte căpĕta locuință. Elŭ recomandă acéstă atențiunii ministrului de finanțe.

Ministrulŭ de finanțe Szapary nu face nicĭ o obiecțiune, numai comisiunea sĕ 'ngrijéscă de acoperirea acestorŭ sume.

Ministrulŭ Trefort dice, că va găsi mijloculŭ și calea, décă va fi necesitate de ajutorŭ. De o cam dată nu atinge cestiunea. In anulŭ viitorŭ va face o încercare în acéstă direcțiune.

Stefan Rakovssky observă, că institutorĭ poporalĭ bunĭ potŭ mai bine lucra în contra agitațiunilorŭ naționalitățilorŭ. Elŭ recomandă, că pe viitorŭ sĕ fie îndreptată atențiunea asupra acestui punctŭ de vedere.

Se alege apoi unŭ subcomitetŭ pentru cumpărarea dĕ case în persónele: Moritz Wahrmann ca președinte, Lad. Lukacs, Alex. Hegedüs și referentulŭ.

La titlulŭ asilurile de copii întrébă Iosef Madarass, décă se va aduce unŭ proiectŭ de lege asupra asilurilorŭ de copii și décă se vede vr'unŭ progresŭ în privința instrucțiunii limbei maghiare în scólele poporale.

Ministrulŭ Trefort: Pentru acestŭ scopŭ suntŭ reuniunĭ private, subvenționate de guvernŭ. In maghiarisare se constată marĭ progrese.

La titlulŭ pentru scopurile instrucțiunii poporale, Madarass propune că cum s'a adausŭ mai multŭ în anulŭ acesta pentru herghelii sĕ se adauge și pentru scóle la milionulŭ din anulŭ trecutŭ încă 300,000 fl.

Ministrulŭ Trefort observă cu bucuriă simpatiele luĭ Madarass pentru imtrucțiune. Dar n'are încătrău, trebue sĕ ție contŭ de finanțele țĕrei. Și așa se trece peste bugetŭ. (Ilaritate). In viitorŭ și așa instrucțiunea poporală se va desvolta mai departe. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ pensiunile institutorilorŭ poporalĭ, Darday observă, că vinŭ o mulțime de plângerĭ asupra indatoririi de a contribuĭ singuraticii institutorĭ confesionalĭ la fondulŭ de pensiunĭ.

Ministrulŭ Trefort replică, că acum nu póte stêrpi acestŭ rĕu. La sfêrșitulŭ anului va revisuĭ legea atuncĭ se potŭ luá și alte îngrijirĭ. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ institutulŭ surdo-muților din Waitzen, Rakovssky dice, că deși bugetulŭ e pré încărcatŭ, s'ar puté înființa unŭ alŭ doilea institutŭ, mai cu sémă că camera a aprobatŭ acésta încă în anulŭ trecutŭ. Suntŭ mii de surdomuțĭ, carĭ rĕmânŭ neinstruițĭ.

Ministrulŭ Trefort spune, că ar fi peste 20.000 de surdo-muțĭ neinternațĭ, și nicĭ unŭ alŭ doilea institutŭ n'ar fi de ajunsŭ; dar nu suntŭ banĭ. Mai vorbescŭ și alții și titlulŭ se votéză cu propunerea lui Rakovssky.

Titlulŭ institutulŭ orbilorŭ 38,985 fl. se votéză. Se primesce și suma preliminată relativă la stergerea împrumutuluĭ făcutŭ pentru construirea institutelorŭ de învĕțĕmêntŭ ale statului. Suma totală 285,372 fl.

Veniturĭ: Din fondulŭ universității venitŭ brutto: 250,184 fl. Venitŭ curatŭ: 190,469 fl.

Contribuiri pentru întreținerea singuraticelorŭ institute de învĕțĕmêntŭ 75,688 fl. Acelea se baséză pe contracte.

La bugetulŭ institutului orbilorŭ se adauge suma propusă de Hegedüs pentru ajutorarea elevilorŭ eșițĭ din scólă.

La titlulŭ stipendii pentru studiare 78,379 fl. propune referentulŭ, ca stipendiulŭ Goldberg sĕ se lase la disposițiunea universității din Clușiu.

Ministrulŭ Trefort promite, că va luá disposițiunĭ în acéstă privință, décă actulŭ de fundațiune permite.

La titlulŭ galeria de tablourĭ istorice, s'au preliminatŭ 300 fl. cheltuelĭ de călĕtoriă, fiindcă în țĕră sunt multe tablourĭ, care trebue esaminate de bărbațĭ specialĭ. Pentru cumpĕrare de tablourĭ etc. s'a pusŭ suma de 1000 fl. — Titlulŭ (3500) se votéză.

In urmă comunică ministrulŭ, că statulŭ a resolvatŭ cu bine unŭ procesŭ cu colegiulŭ din Debreținŭ. Cu acésta s'a terminatŭ discuțiunile asupra bugetului cultelorŭ.

SCIRILE DILEI.

Ni-se scrie din Cohalmŭ cu data de 13 Noemvre n.: »Astădĭ a fostŭ în opidulŭ nostru alegerea protopresbiterului gr. or. pentru tractulŭ Cohalmului, condusa de delégatulŭ consistorialŭ d-nŭNicolan Cristea. Numĕrulŭ alegĕtorilorŭ: 16 clericalĭ și 32 mirenĭ, cu totulŭ 48: de fată la actulŭ alegerei au fostŭ 42. S'a alesŭ cu maioritate precumpănitóre d-nulŭ Nicolau D. Mircea, parochulŭ locali, carele a administratŭ acestŭ tractŭ 14 anĭ Dênsulŭ a fostŭ uniculŭ concurentŭ, altmintrea calificatŭ în totŭ respectulŭ pentru acestŭ postŭ. N'a lipsitŭ nicĭ notarulŭ confusiunilorŭ, (?)care era sĕ inundeze cu negrélă actele sinodale, (more consueto), nicĭ banchetulŭ îmbelșugatŭ.

—0—

13.

FOILETONU.

Revoluțiunea din 1784.

(Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densușianu. Bucurescĭ 1884. Tipografia »Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

Rubrica »Împĕratulŭ Iosifŭ și revoluțiunea« (pag. 299—320) cuprinde date fórte interesante. Cea dêntâiu scire despre revoluțiune sosi la Viena în 12 Nov. dim. P'atuncĭ nu erau telegrafe și drumurĭ de ferŭ, șoselele erau de totŭ rele și curierii-gardiștĭ abia puteau percurge drumulŭ între Sibiiu și Viena în 8—10 dile. Scirea despre isbucnirea revoluțiunei în Transilvania îlŭ surprinse pe împĕratulŭ Iosifŭ într'unŭ modŭ cu totulŭ neplăcutŭ, căcĭ dînsulŭ se afla tocmai p'atuncĭ în rĕsboiu cu republica Olandei. In acéstă situațiune critică împĕratulŭ scrise în biletulŭ adresatŭ la 15 Nov. guvernatorului Brukenthal, că »trebue cu tótă seriositatea și câtŭ mai grabnicŭ sĕ se pună capĕtŭ întêmplării atâtŭ de triste și fatale, cum e revoluțiunea țĕranilorŭ românĭ.« Împĕratulŭ ordonă ca trupele împreună cu funcționarii administrativĭ sĕ țină judecată statară asupra sceleraților mai renumițĭ, și pe cei condamnațĭ sĕ-i esecute pe locŭ cu gădele, dér sĕ nu se comită nicĭ unŭ abusŭ cu mĕsura acésta.... Preoțimea de religiunea grecéscă sĕ fie invitată de-a liniști poporulŭ...., pe capulŭ căpitanului rĕsculațilorŭ sĕ se pună unŭ premiu de 300 galbenĭ..... în fine împĕratulŭ cere raportŭ detailatŭ despre aceea, cum s'a născutŭ revoluțiunea. — Comandantului generalŭ br. Preisz îi ordonă Iosifŭ II ca sĕ distribue tunurĭ la trupe, fiindcă tunurile vorŭ face cea mai puternică impresiune asupra mulțimii; îi promise întărirĭ dela trupele din Ungaria; cerŭ ca mĕsură de precauțiune ca regimentulŭ I românŭ de graniță, compusŭ din soldațĭ cam nedisciplinațĭ sĕ fie îndată retrasŭ; décă poporulŭ resculatŭ nu va puté fi îndupleeatŭ sĕ se împrăștie atuncĭ sĕ întrebuințeze forța, dér numai până atuncĭ până când trupele țĕranilorŭ se vorŭ retrage; în fine îi ordonă sĕ raporteze despre tóte consiliului aulicŭ de rĕsboiu. Cam asemenea sĕ adresă împĕratulŭ către presed. locoteninței și către comandantulŭ generalŭ din Buda.

Din aceste ordine severe se vede, dice autorulŭ, câtŭ de impresionatŭ fù împĕratulŭ la cea d'întâiu scire că Românii s'au resculatŭ. Dér peste 7 dile Iosifŭ, amiculŭ țĕranilorŭ, recunoscù însușĭ că nu cu tunurĭ și cu legĭ statare trebuiau întêmpinațĭ țĕranii desperațĭ. In 22 Noemvre împĕratulŭ adresă guvernului transilvanŭ unŭ rescriptŭ energicŭ, în care îșĭ esprimă adênca indignare pentru crudimele comise de nobilime cu țĕranii prisonierĭ, dojeni aspru pe br. Bruckenthal, pentru că a voitŭ sĕ proclame insurecțiunea generală a nobilimii, la care nicĭ nu era îndreptățitŭ fără ordinŭ împĕrătescŭ și ordonă guvernului sĕ suspendeze neamânatŭ legea statară și sĕ publice amnestiă generală pentru țĕranii rĕsculațĭ. In ce privea amnestia cancelarulŭ Eszterházi sĕ opuse ca sĕ nu fie generală, cum dorea împĕratulŭ, ci numai décă s'a pusŭ unŭ premiu de 300 de galbenĭ pentru prinderea capului revoluțiunei. Împĕratulŭ aprobă și căpitanii fură eschișĭ din amnestiă. — Ca sĕ pótă află causa adevĕrată a turburărilorŭ, împĕratulŭ a credutŭ de bine d'a institui o comisiune imparțială compusă din persóne civile și militare. Afacerea acésta o încredință împĕratulŭ contelui Antoniu Jankovits, dându-i de ajutorŭ pe generalulŭ Papilla și numindu-lŭ comisariu regescŭ. Lui Jankovits împĕratulŭ i-a datŭ o instrucțiune în care dice între altele: »Iobagii din domeniulŭ Zlatnei s'au plânsŭ în mai multe rêndurĭ cu insistență în contra asupririlorŭ... și cu tóte că eu am ordonatŭ de repețite orĭ sĕ se cerceteze aceste plângerĭ, dér din nefericire, până astădĭ totŭ înzadarŭ. Ce e dreptŭ s'au numitŭ comisiunĭ pentru scopulŭ acesta, dér aceste au făcutŭ numai ca țĕranii sĕ fie și mai multŭ maltratațĭ, ér rĕulŭ nu s'a stêrpitŭ nicĭ odată din rădăcină.« Împĕratulŭ adauge că a ordonatŭ ca fără de a crupța pe nimenĭ contele Jankovits sĕ facă sĕ înceteze tóte abusurile și sĕ schimbe pe funcționarii, pe carĭ îi va află, că au lucratŭ în contra datoriei lorŭ. Totodată a ordonatŭ cancelariei ca sĕ i se trămită comisarului regalŭ tóte actele privitóre la plângerile din domeniulŭ Zlatnei și privitóre la regularea urbarială. „Cu deosebire,« dice împĕratulŭ, »trebue sĕ se delature numai decâtŭ iobagionatulŭ, încâtŭ se estinde asupra persónelorŭ... décă până acum cu tóte ordinele mele, nu se va fi pusŭ unŭ capĕtŭ apĕsării, ce desonoréză omenirea.«

De altă parte șefulŭ cancelariei ungaro-transilvane comitele Eszterházi se îngrijea numai și numai de sórtea nobilimii și de apĕrarea privilegielorŭ ei. Elŭ făcŭ o serie de propunerĭ diametralŭ opuse cu vederile împĕratului, precum cea în privința restringerĭ amnestiei, apoi propunerea ca sĕ se amâne regularea urbarială. La acésta din urmă prepunere împĕratulŭ rĕspunde că... „este tim-

Din Pesta ni-se comunică: »Sâmbătă în 15 Noemvre n. s'au promovatŭ la gradulŭ de doctorĭ în dreptŭ din partea universităţii din Pesta trei Românĭ: d-nii Iónŭ Meţianŭ fiulŭ episcopului, Octavianŭ Russu dela Sibiiu şi Duma Florianŭ dela Oradea mare.«

—0—

»Kolozsv. Közlöny« reproducêndŭ articlulŭ din diarulŭ nostru „Ciocoii din Opincĭ« face următórea observare: »Aceştĭ domnĭ facŭ politică daco-română, cu aceştia trebue sĕ ne înţelegemŭ, sĕ ne tocmimŭ; pe recunoscinţa cărora nu putemŭ conta. Aceştia ducŭ la primejdiă rasa lorŭ, făcêndŭ pretenţiunĭ egoistice în numele ei şi compromiţêndŭ pe sĕrmanulŭ poporŭ, care sufere, lucră şi tace ca Maghiarulŭ.«

Si tacuisses, philosophus mansisses, »Kolozs. Közl!« N'ai înţelesŭ articlulŭ, şi prin urmare secŭ scrii.

—0—

Sâmbătă nóptea spre Duminecă a ninsŭ în Braşovŭ, ridicêndu-se stratulŭ de zăpadă la o înălţime de o jumĕtate metru.

—0—

Scirile primite în cursulŭ sĕptĕmânei de pe pieţele europene au fostŭ de totŭ rele, spune „Curierulŭ financiarŭ.« Colera a luatŭ proporţiunĭ îngrijitóre în Parisŭ şi temerĭ seriόse suntŭ că rĕulŭ se va agrava încă mai multŭ din di în di. Acestŭ faptŭ a produsŭ naturalmente asupra bursei din Parisŭ cea mai rea impresiune, carĭ n'a lipsitŭ d'a se transmite imediatŭ mai tuturorŭ pieţelorŭ Occidentului. La bursa Parisului în primele momente ale ivirei flagelului, panica a fostŭ mare; valorile s'au oferitŭ în marĭ cantităţĭ, şi de aci a decursŭ însemnate pierderĭ, mai cu sémă în Rentele de Statŭ. In Bucurescĭ, efectele panicei de la bursa Parisului s'au resimţitŭ multŭ; diua de Marţĭ a înregistratŭ o bursă din cele mai posomorîte; s'au făcutŭ oferte numerόse, cumpĕrătorii au fostŭ rarĭ, din care causă Băncile Naţionale, Dacia-Romania şi Construcţiunile au încercatŭ perderĭ simţitóre. Insăşĭ Renta amortisabilă pe care Sâmbăta trecută o lăsasemŭ la $93^1/_2$, a cădutŭ deodată la $92^1/_2$, în perderĭ adică de $1^0/_0$. La acéstă situaţiune a contribuitŭ evidentŭ multŭ şi raritatea aurului ale cărei tendinţe au ajunsŭ a nu mai lăsa nicĭ o siguranţă transacţiunilorŭ şi a face imposibilŭ orĭ-ce calculŭ speculatorului. Lucrulŭ e uşorŭ de înţelesŭ când vomŭ spune, că lunea trecută prima aurului sărise de la 8,50 (Sâmbătă) la 8,67 şi Marţĭ la $9{,}25^0/_0$ pentru a cădea apoi la 8,80, 8,40 şi 8,60 cu tendinţe de reurcare.

—0—

In dilele acestea unŭ industriaşŭ italianŭ din Görz, ducêndu'şĭ fetiţa s'o boteze, la întrebarea preotului, că ce nume vré sĕ i se dea, rĕspunse: »Italia Irredenta.« Preotulŭ dise că nu se póte acésta, dar industriaşulŭ îi rĕspunse că renunţă la numele de »Italia,« dar nu şi la celŭ de »Irredenta.« In fine se făcŭ învoiala, ca în matricula de botezŭ sĕ se trécă cu numele »Redenta.«

—0—

Ministrulŭ de culte Trefort a adresatŭ camerelorŭ de comerţŭ şi industriă unŭ apelŭ, de a da informaţiunĭ despre articulele de îndustria de artă, şi anume: de ce soiu, de cine şi unde suntŭ făcute în ţéră şi cu ce preţurĭ se vêndŭ. Scopulŭ e de a se înlătura concurenţa străină, ridicându-se îndustria de artă indigenă. In scopulŭ acesta se va înfiinţa şi o reuniune în Pesta.

—0—

„Lpz. Tgbl.« scrie, că Americanii au începutŭ a fabrica cămăşĭ din hârtiă, constândŭ din 7 păturĭ, aşa că décă cea de désupra se murdăresce, se póte uşorŭ luá josŭ, rĕmânêndŭ alta curată.

---

pulŭ ca sĕ se facă dreptate acestorŭ ómenĭ şi tocmai precum Românulŭ rebel a fostŭ spênduratŭ, decapitatŭ şi puşcatŭ séu condamnatŭ la alte pedepse grele, totŭ asemenea sĕ se pună capĕtŭ şi plângerilorŭ sale, prin întroducerea unui urbariu corespundĕtorŭ, urbariŭ, care prin puterea regelui se impune sĕ-lŭ observe atâtŭ domnulŭ câtŭ şi iobagiulŭ...«

Cancelarulŭ Eszterházi mai cerea ca sĕ se restrîngă puterile contelui Iankovits în Transilvania, sĕ nu pótă numí funcţionarĭ noi, sĕ lase cestiunea urbariului la o parte şi sĕ se restrîngă numai la cercetarea causelorŭ revoluţiunii. Impĕratulŭ decise ca contele Iankovits sĕ i se lase împuternicirea d'a puté destitui pe funcţionarii comitatelorŭ şi ai fişcului. Ér câtŭ pentru urbariu sĕ i se dé numai informaţiunĭ, ca dînsulŭ se pótă instruí pe poporŭ, ér punerea în aplicare a urbariului trebue sĕ se încredinţeze guvernului şi comitatelorŭ. Asemenea dicea Eszterházi că va fi rĕu ca Iankovits sĕ se presinte înaintea ţĕranilorŭ cu promisiunĭ şi sĕ fie cu blândeţe, ér Impĕratulŭ îi observă, că trămisulŭ lui trebue sĕ fie imparţialŭ şi ecuitabilŭ.

Intre altele cancelarulŭ Eszterházi propuse înfiinţarea de scolĭ în ţinuturile muntene, »ca sĕ putemŭ face cetăţenĭ ai statului din ómenii aceştia, carĭ sunt asemenea férelorŭ sĕlbatice.« — Injuria acésta asupra Românilorŭ împĕratulŭ o respinge dicêndŭ: „póte că totŭ cu acelaşĭ succesŭ s'ar transformá férĕle acestea sĕlbatice, décă celŭ puţinŭ domnii pămêntescĭ ai acestorŭ Românĭ ar căpĕtá prin scólă nisce principiĭ mai bune« (vielleicht wäre es ebenso ausgiebig.... dass einstweilen die Grundherrn dieser Walachen durch Schulen bessere Grundsätze überkämen). (Va urmă.)

Ni se scrie, că unica societate românéscă de cultură în comitatulŭ Solnocŭ Dobêca, societatea diletanţilorŭ teatralĭ din Betlenŭ se stirbesce. Prima diletentă d-şóra Ludovica Diuganŭ, cunoscută deja prin debuturile sale din Betlénŭ şi Lăpuşulŭ ungurescŭ, s'a logoditŭ în 13 Noemvre n. cu d. Vasile Rebreanu, subnotarŭ cercualŭ în Chiuza.

—0—

»Telegrafulŭ« spune, că după terminarea stagiunei operei italiane, se va representa în romănesce »Faust.« Rolulŭ Margarettei se va juca de D-ra Chorlotta Leria, care este angajată de Direcţiune pentru acestŭ scopŭ. Meritulŭ acestui evenimentŭ musicalŭ în ţéra nóstră se datoresce maestrului Stefănescu, care, pe lăngă buna-voinţa şi dorinţa cu care lucréză pentru propăşirea Theatrului Naţionalŭ, desfăşură o energie şi o activitate demnă de multă laudă, spre a putea pune basă unui începutŭ de operă la noi.

—0—

Comisiunea însărcinată cu ancheta facultăţii de medicină din Iaşĭ s'a pronunţatŭ pentru menţinerea ei.

Instrucţiunĭ pentru publicŭ asupra mĕsurilorŭ apĕrătóre în contra colerei.

1. Colera este o bólă molipsitóre pe care o iau ómenii sănĕtoşĭ dela bolnavii de coleră, dela morţĭ de coleră séu dela diferite lucrurĭ carĭ s'au aflatŭ în case unde a zăcutŭ cineva de coleră. Colera se mai produce prin curţĭ, măidane şi strade necurate, unde bolnavii de coleră au depusŭ excrementele şi materiile vĕrsate, precum şi prin apa de bĕutŭ şi de spălatŭ amestecată cu asemenea necurăţenii; necurăţeniile bolnavilorŭ producŭ tot-d'auna coleră îndată după ce au fostŭ depuse în acele locurĭ, ci de multe orĭ după trecerea de mai multe dile. Ne putemŭ apĕrá în contra coleri, décă ne ferimŭ d'a intrá în casele unde au zăcutŭ bolnavĭ de coleră, de a atinge lucrurĭ carĭ vinŭ din asemenea case precum şi morţĭ de coleră, décă ţinemŭ casa, curtea şi strada curată şi décă nu întrebuinţămŭ apă necurată.

2. Ómenii carĭ trăiescŭ regulatŭ, carĭ se culcă de vreme, carĭ nu mănâncă lucrurĭ crude, ci bucate fierte, calde, în cătăţime moderată, carĭ locuescŭ în case luminóse şi bine aerate, carĭ nu béu multe bĕuturĭ spirtóse, sunt mai puţinŭ espuşĭ la coleră decâtŭ aceia carĭ trăescŭ neregulatŭ, mâncândŭ multe póme, murăturĭ şi alte alimente crude, carĭ sunt dedaţĭ bĕuturilorŭ, carĭ locuescŭ în case strîmte, întunecóse, necurate.

Sĕ nu sĕ mănânce dér în timpu colerei lucrurĭ crude, negătite, precum salată, castraveţĭ, ardei, póme, ci numai bucate gătite la focŭ, lapte fiertŭ, póme făcute compotŭ. Sĕ nu mâncămŭ şi sĕ nu bemŭ nimicŭ dintr'o băcănie, dintr'o brutărie, dintr'o cârciumă orĭ bragagerie în care se află unŭ bolnavŭ de coleră.

3. Ómenii deprinşĭ cu viaţa regulată cată sĕ nu schimbe obiceiurile lorŭ.

Nimenĭ sĕ nu se espue la răcélă, sĕ nu ésă de diminéţă din casă pe nemâncate, ci sĕ mănânce orĭ se bea ceva caldŭ.

4. Apa stătută, apa de gârlă necurată, apa din puţurĭ din apropierea grajdurilorŭ, hasnalelorŭ şi a altorŭ locurĭ din carĭ se potŭ strecura necurăţenii în puţŭ şi orice apă care este turbure şi cu mirosŭ, póte deveni vătĕmătóre. Apele de gârlă în care s'au scursŭ necurăţenii din private, din spălĕtorii şi alte lăturĭ sunt fórte periculóse.

5. Apa necurată devine bună de beutŭ prin ferbere. Apa din isvóre aflate în depărtare de oraşŭ se póte bea fără pericolŭ. Cine este însă silitŭ sĕ bea apă de puţŭ orĭ de gârlă, va face bine sĕ o férbă şi sĕ o pue sĕ rĕcéscă într'unŭ vasŭ bine acoperitŭ într'unĭ locŭ curatŭ, orĭ sĕ o umple în sticle care le va ţiné bine astupate.

6. Pe câtŭ să póte se nu şéză mulţĭ ómenĭ într'o singură cameră şi familiile, care posedŭ mai multe încăperĭ sĕ le ocupe tóte spre a nu se strică aerulŭ prea multŭ din necontenita şedere şi dormire înt'o singură cameră; sĕ se deschidă de mai multe orĭ pe di ferestrele şi uşile pentru aerarea casei.

7. Camerile, intrările, coridórele, scările, plimbătorile şi curţile caselorŭ sĕ se ţină cu desĕvêrşire curate, gunóele şi alte necurăţenii sĕ nu zăbovéscă multŭ timpŭ în curţi, lăturile sĕ nu şédă în curţĭ formândŭ baltace.

8. Cei sănĕtoşĭ se nu mănânce şi sĕ nu bea în camera bolnavului; sĕ nu mănânce bucate care s'au aflatŭ in acea cameră, sĕ nu bea apă care s'a aflatŭ acolo într'unŭ vasŭ deschisŭ. Cei carĭ îngrijescŭ pe bolnavŭ sĕ-şĭ spele mânile de mai multe orĭ pe di, mai alesŭ înaintea mâncării, sĕ schimbe vestmintele când sunt mânjite dela bolnavŭ şi sĕ le desinfecteze în modŭ arĕtatŭ la art. 11. Décă suntŭ siliţĭ a merge în alte case, sĕ se cureţe mai întâiu şi sĕ schimbe vestmintele.

9. Décă o familiă locueşte într'o singură cameră şi cineva din familiă sĕ bolnăvesce de coleră, este necesarŭ ca sĕ fie transportatŭ la unŭ spitalŭ îndată, nu numai din causă că acolo va fi mai bine căutatŭ, ci şi pentru ca sĕ nu sĕ bolnăvéscă şi ceialalţĭ membrii ai familiei.

10. Obicinuitŭ colera începe cu durerĭ micĭ de inimă orĭ cu ordinare fără nicĭ o durere. Décă asemenea bolnavĭ se caută îndată, ei se vindecă mai tot-déuna, décă însă ei nu oprescŭ ordinarea, atuncĭ sĕ arată adevĕrata coleră, cu vĕrsăturĭ, cu eşire afară necontenită, cu cârcei la pulpe, cu stîngerea glasului, cu încetarea udului, cu sudorĭ recĭ; dér şi tóte aceste suferinţe au leacŭ, bolnavii de coleră nu trebuescŭ se móră toţĭ, ci cei care chiamă medicĭ de timpuriu scapă în mare parte. Cei sĕracĭ sĕ cheme dar îndată pe medicулŭ comunalŭ alŭ secţiunei în care locuescŭ. Bolnavii se nu pérdă timpulŭ cu lécurĭ băbeştĭ şi cu doctoriĭ de casă, ci se céră ajutorulŭ unui medicŭ dela începutulŭ bólei, când scăparea este încă cu putinţă.

(Va urmá).

ULTIME SCIRĬ.

Londra, 17 Noemvre. — Wolseley a primitŭ la 14 Noemvre n. séra o scritóre dela Gordonŭ, care îşĭ esprimă bucuria, că trupele englese înaintéză, şi speră că până la sosirea lorŭ se va puté susţiné. Mahdiulŭ să află cale de o di de departe de Chartnm.

Newyork, 17 Noemvre. — Maioritatea lui Kleveland numĕră definitivŭ 1078 voturĭ. Democraţii serbéză victoria electorală prin festivităţĭ.

Parisŭ, 17 Noemvre. — Alaltaerĭ a muritŭ aci 72 persóne de coleră. După „Temps“ s'ar fi ivitŭ alaltăerĭ în Londra 187 casurĭ de coleră.

DIVERSE.

Cum póte progresa unŭ tipografŭ. — Din Londra „The Printers Register,« dă următórele regulĭ după carĭ ar trebui sĕ urmeze unŭ tipografŭ: Concurinţa ce predomină astădĭ cere unŭ capŭ limpede. Rachiurile séu berea pré multŭ turbură creerii. In a doua liniă e necesarŭ sĕ cunóscă tóte amĕnuntele profesiunii sale. Maculatura sĕ nu fie tolerată. Unui tipografŭ espertŭ nu'i este ertatŭ a scăpa nimicŭ din vedere, nicĭ chiar lucrurile cele mai neînsemnate. Elŭ trebue sĕ cunóscă totŭ atâtŭ de bine personalulŭ sĕu precum cunósce caracterele, maşinele şi întregulŭ materialŭ cu care lucréză. Lucrătorulŭ slabŭ aruncă într'o sĕptĕmână mai multe litere josŭ şi strică cu ciocanulŭ şi cu sula mai multŭ decâtŭ arŭ strica unŭ lucrătorŭ bunŭ într'o lună. Pe când unŭ lucrătorŭ neîndemânaticŭ e nevoitŭ a face o lucrare de acsidinţă de două séu de mai multe orĭ, care la urma urmelorŭ rĕmâne totŭ o cârpăceriă, lucrătorulŭ bine esercitatŭ în arta sa o face de odată astfelŭ, ca ea sĕ corĕspundă ecsigînţelorŭ artei şi scopului pentru care este menită. Tipograful care voiesce a lucra cu succesŭ este ţinutŭ sĕ fie deprinsŭ şi cu meseriile atingĕtóre de arta sa, şi mai în specialŭ cu producţiunile fonderiei, invenţiunile şi îmbunătăţirile cele mai nouĕ în ce privesce maşinăria, c'unŭ cuvêntŭ sĕ fie în curintele progresului dilnicŭ. La comanda literelorŭ sĕ cere o cunoscinţă deplină în alegerea caracterelorŭ cu carĭ s'ar puté câştiga satisfacţiunea clienţilorŭ. La facerea preţului sĕ se mulţuméscă cu unŭ câştigŭ moderatŭ. Mulţĭ suntŭ de părere, că perderea unui lucru care se oferă pe unŭ preţŭ atâtŭ de minimŭ încâtŭ sĕ nu acopere nicĭ cheltuelile, ar fi o pagubă. Acestŭ calculŭ este cu totulŭ greşitŭ; la ĭunŭ lucru la care nu este nicĭ unŭ câştigŭ nu póte fĭ nicĭ o pagubă. Unŭ tipografŭ espertŭ trebue sĕ scie sĕ dea stabilimentului sĕu întregŭ, şi la totŭ ce stă în strînse legăturĭ cu elŭ, unŭ aspectŭ astfelŭ încâtŭ sĕ impună clienţilorŭ sĕi siguranţa, că elŭ efectuéză orĭ ce lucru în condiţiunĭ câtŭ se póte de bune. Relativŭ la acésta s'ar puté învocá, şi cu multŭ cuvêntŭ proverbulŭ pe care, dilnicŭ, industriaşii şi comercianţii nu'lŭ potŭ aprecia destulŭ de bine: Cine voiesce sĕ fie stăpânŭ pe afacerile sale, caută sĕ fie şi sclavulŭ lorŭ.

Recetă pentru gângăviă. — Cei ce suferŭ de gângăviă, décă vrea sĕ se scape de ea n'au decât sĕ repeteze de cincĭ orĭ de-a-rêndulŭ următórea frasă, scósă dintr'unŭ romanŭ, a cărui acţiune se petrece în Polynesia:

»Luo avea de la soţia sa Kaikilanimaipano duoi fii, Keawehnanikawalon şi Kaikikapumahana. Celŭ dintêiu se căsători cu Akahiilikapu fiica lui Kahakumakalinei.«

BIBLIOGRAFIĂ.

Au eşitŭ de sub tiparŭ şi se află de vêndare la librăria Socecŭ & Comp. următórele publicaţiunĭ ale Academiei Romane:

1. Cultulŭ păgânŭ şi creştinŭ de Dr. A. T. Marienescu. — Tomulŭ I. Serbările şi datinele romane vechĭ. — în 8. 447 pagine. — Preţulŭ 5 Lei.

2. Documente privitóre la istoria Românilorŭ culese de Eudoxiu de Hurmuzachi. Volumulŭ IV. Partea II. 1600—1605, cu portretulŭ lui Vasile Vodă Lupu, vol. 4. de 686 pagine. Cu indice pentru amêndóuĕ părţile acestui volumŭ. — Preţulŭ 40 Lei.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.50
Rentă de aurŭ 4% . . .	94.15
Rentă de hârtiă 5% . .	89.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.70
Bonurĭ rurale ungare . .	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C0.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.50

Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.90
Renta de hărtiă austriacă	81.30
Renta de arg. austr. . .	82.60
Renta de aurŭ austr. . .	104.05
Losurile din 1860 . . .	134 50
Acţiunile băncei austro-ungare	872.—
Act. băncei de creditŭ ung.	297.—
Act. băncei de creditŭ austr.	294.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.74½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.05
Londra 10 Livres sterlinge	123.05

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 6 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	—	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . .	—	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	—	339½
« » » Naţională . .	—	—
Aurŭ . . . . (8.80) . .	—	—
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 18 Noemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.79	Vênd.	8.82
Argint românesc	»	8.70	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.66	»	9.69
Lire turcescĭ	»	10.94	»	10.98
Imperialĭ	»	9.94	»	9.97
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	124.	»	125.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Nr. 233—1884.
S. u. D.

Concursŭ.

In urma pensionărei învĕţĕtorului George Gheorghiţă devenindŭ vacantă staţiunea învĕţătoréscă dela scóla gr. cat. românéscă din Borgo-Tiha, pentru ocuparea acesteia se escrie concursŭ:

Emolumentele împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ:

1. Salariu anuale de 220 fl. v. a.
2. Şése orgii de lemne de focăritŭ ce le prestéḑă comuna eschisive pentru folosulŭ învĕţătorului.
3. Cortelŭ liberŭ şi folosinţa unei grădinĭ în mărima de 1400°☐.

Doritorii de a ocupá acestŭ postŭ, au a'şĭ înaintá suplicele instruite cu carte de botezŭ, cu testimonie de cualificaţiune, de eventualulŭ serviţiu de până acuma şi de moralitate, până inclusive 6 Decembre 1884 la adresa presidiului senatului scolasticŭ gr. cat. din Borgo-Tiha.

Din şedinţa Senatului scolasticŭ districtuale gr. cat. ţinută în Năsĕudŭ la 7 Noemvre 1884.

Preşedintele:
Gregoriu Moisilŭ,
vicarŭ episcopescŭ foraneu.

Referentele:
C. Moisilŭ.

2—3

Nr. 11677—1884. 1—3

Concursŭ.

Sĕ escrie concursŭ: pentru ocuparea postului vacantŭ de adjunctŭ economicŭ orăşenescŭ de a doua categoriă, împreunatŭ c'unŭ salariu anualŭ de 700 fl. şi 100 v. a. ca banĭ de locuinţă; mai departe în urma eventualei ocupărĭ a acestui postŭ de cătră unŭ comisariu de poliţiă séu subnotariu, spre reîntregirea unui postŭ devenitŭ vacantŭ de comisarŭ de poliţiă pe lângă unŭ salarŭ anualŭ de 500 fl. respective 600 fl. şi 100 fl. banĭ de locuintă, séu spre reîntregirea unni postŭ vacantŭ de subnotarŭ, pe lângă unŭ salarŭ anualŭ de 600 fl. şi 100 fl. respective 150 fl. v. a. banĭ de locuinţă; şi în fine spre ocuparea uuui, eventualmente a douĕ posturĭ de practicanţĭ magistratualĭ cu unŭ salarŭ de câte 400 fl. anualŭ.

Competenţii pentru unulŭ din aceste posturĭ au sĕ documenteze că au absolvatŭ cursulŭ de 4 anĭ de dreptŭ şi pe lângă acésta că au depusŭ celŭ puţinŭ esamenulŭ de statŭ politicŭ, şi că nu au trecutŭ încă peste etatea de 40 de anĭ.

Petiţiunile lorŭ astfelŭ instruate au sĕ le aştérnă celŭ multŭ până în 9 Decemvre a. c. la 5 óre după prânḑŭ subscrisului magistratŭ.

Braşovŭ în 13 Noemvre 1884.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelu	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5·59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişu	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
Cluşiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse·

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.3[illegible]
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.